

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਟਾਹਲੀਆਣਾ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਪਵਿੱਤਰਤਾ ਬਹਾਲੀ ਲਈ ਪਿੱਛੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਸ਼ਹੀਦ ਨਾਮਧਾਰੀ

ਪ੍ਰੋ. ਜਸਬੀਰ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ, ਪਟਿਆਲਾ

ਪਿੱਥੇ ਪਿੰਡ ਮਾਲਵੇ ਖਿੱਤੇ ਦਾ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਪਿੰਡ ਹੈ ਅੱਜਕਲ੍ਹ, ਬਠਿੰਡਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਅਤੇ ਰਾਮਪੁਰਾ ਫੂਲ ਤਹਿਸੀਲ ਦੇ ਨੇੜੇ ਸਥਿਤ ਹੈ। ਸੰਨ 1871 ਈ. ਵਿੱਚ ਇਹ ਪਿੰਡ ਨਾਭਾ ਰਿਆਸਤ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਪਿੰਡ ਦੇ ਮਸ਼ਹੂਰ ਲੇਖਕ ਸ. ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਭੁੱਲਰ ਜੋ ਇਕ ਅਖ਼ਬਾਰ ਦੇ ਸੰਪਾਦਕ ਰਹਿ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਇਹ ਪਿੱਥੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਜੰਮਪਲ ਜੋ ਕਿ ਨਾਮਧਾਰੀ ਸ਼ਹੀਦ ਸੰਤ ਮੰਗਲ ਸਿੰਘ ਭੁੱਲਰ ਪੁੱਤਰ ਸ. ਰਤਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸ਼ਹੀਦ ਸੰਤ ਮਸਤਾਨ ਸਿੰਘ ਭੁੱਲਰ ਪੁੱਤਰ ਸ. ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਹੋਰਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹਨ। ਪਿੱਥੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਤੀਜੇ ਸ਼ਹੀਦ ਸੰਤ ਗੁਰਮੁਖ ਸਿੰਘ ਮੁਹਾਰਾਂ ਪੁੱਤਰ ਸ. ਮਿਹਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਹੋਏ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਇਸ ਪਿੰਡ ਦੇ ਦੇਸ਼ ਭਗਤ ਸੂਰਮੇ ਨਾਮਧਾਰੀ ਕੁਕੇ, ਸੰਤ ਹੀਰਾ ਸਿੰਘ ਵੀ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋਏ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸੂਬਾ ਹੁਕਮਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਵੀ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਵਿਦਵਾਨ ਹੋਏ ਹਨ। ਸ਼ੇਰ ਪੰਜਾਬ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਅਕਾਲ ਚਲਾਣਾ 29 ਜੂਨ 1839 ਈ. ਹੋਣ ਉਪਰੰਤ ਰਾਜੇ ਦੇ ਵਜੀਰਾਂ, ਡੋਗਰਿਆਂ ਦੀ ਗੱਦੀਯਾ ਕਾਰਣ ਖਾਲਸਾ ਰਾਜ ਦਾ ਪਤਨ ਹੋ ਗਿਆ। ਈਸਟ ਇੰਡੀਆ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਗੋਰਿਆਂ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਲਾਹੌਰ ਉੱਤੇ ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ ਰਾਜ ਦਾ ਧਰਮ ਲਹਿਰਾ ਦਿੱਤਾ। ਅੰਗਰੇਜ਼ ਸ਼ੁਰੂ ਤੋਂ ਬੜੇ ਸ਼ਾਤਰ ਲੋਕ ਸਨ ਆਪਣੀ ਜੀਭ ਦੇ ਸ਼ੁਆਦ ਖ਼ਾਤਰ ਗਊ ਮਾਸ ਖਾਣ ਦੇ ਸ਼ੌਕੀਨ ਤੇ ਆਦੀ ਸਨ ਨਾਲ ਹੀ ਉਹ ਜਿਥੇ ਜਾਂਦੇ ਉਥੇ ਹੀ Divide and Rule ਦੀ ਕੂਟਿਲ ਨੀਤੀ ਵਰਤ ਕੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਧਰਮਾਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਪਾਫ਼ ਪਾਉਣ ਲਈ, ਸਿੱਧੇ-ਅਸਿੱਧ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਗਊ ਹੱਤਿਆਰਾਂ ਕਰਵਾਉਣੀ ਆਰੰਭ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਗਊ ਮਾਸ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਦੇ ਅੱਡੇ ਗੁਰੂ ਧਾਮ ਦੇ ਨੇੜੇ ਖੋਲ੍ਹਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇ ਕੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਹਿੰਦੂ-ਸਿੱਖ-ਮੁਸਲਿਮ ਭਾਈਚਾਰੇ ਵਿੱਚ ਪਾਫ਼ ਪਾਉਣ ਲਈ ਕੌਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੇ ਅਤੇ ਆਪ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਧੀਨ ਸਮਝਣ ਲੱਗੇ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਗੁਲਾਮੀ ਦੀ ਜੰਜੀਰਾਂ ਵਿੱਚ ਜਕੜ ਲਿਆ। ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਸਿੱ ਵਿਦਵਾਨ ਸ੍ਰ. ਕ੍ਰਪੂ ਸਿੰਘ (ICS) ਨੇ ਆਪਣੀ ਪੁਸਤਕ ‘ਸ਼੍ਰਾਤ-ਸਿੰਗ’ ਵਿਚ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਹੈ, “ਜਦੋਂ ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ ਪੰਜਾਬ ‘ਤੇ ਕਾਬਜ਼ ਨਹੀਂ ਸਨ ਹੋਏ ਤਾਂ ਉਦਾਂ ਈਸਟ ਇੰਡੀਆਂ ਕੰਪਨੀ ਤੇ ਮਿਸਟਰ ਆਰਥਰ ਲੀਲੇਸਨ ਨੇ ਇਹ ਸ਼ਰਤ ਮੰਨੀ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਕਿਧਰੇ ਵੀ ਕੋਈ ਗਊ ਹੱਤਿਆ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਬਾਹਰ ਲਿਖ ਕੇ ਪੱਤਰ ਲਾਏ “Kine are not to be Killed” ਅਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਜੁੱਤੀਆਂ ਪਾਕੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਦੀ ਹੁਦਦ ਅੰਦਰ ਨਹੀਂ ਜਾਵੇਗਾ ਤੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਧਰਮ ਦੀ ਗੁਰੂ ਗੀਤਾਂ ਵਿਚ ਦਖਲ ਦੇਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਫਰਜ਼ੀ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਹੀ ਸੀ ਪ੍ਰੰਤੂ ਛੇਤੀ ਹੀ ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਕੂਟਲ ਨੀਤੀ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚ ਫੁੱਟ ਪਾਉਣ ਲਈ ਧਾਰਮਿਕ ਜਜ਼ਬੇ ਭੜਕਾਉਣ ਲਈ ਬੁੱਤਝਪਾਨੇ ਖੋਲਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇ ਦਿਤੀ। ਬੇਝੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਫੇਰ ਤੇ ਜਾਣ ਬਾਅਦ ਮਿਤੀ 3 ਮਈ 1849 ਨੂੰ 10 ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਉੱਤੇ ਗੋਰਿਆਂ ਨੇ ਹੁਕਮਤ ਕਰਨੀ ਆਰੰਭ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਭੁੱਤਝ ਖਾਨੇ ਖੋਲ੍ਹਣ ਲਈ ਮੁਸਲਮਾਨ-ਕਸਾਈਆਂ ਨੂੰ ਲੋਭ ਲਾਲਚ ਦੇ ਕੇ ਮੰਗੇ ਰਵਾ ਲਿਆ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਾਬਰਾਹ-ਜ਼ਿੰਮੇਦਾਰਾਂ ਨਾਲ ਕੀਤੇ ਵਾਅਦਾ ਤੋਂ ਮੁੱਨਕਾਰ ਹੋ ਕੇ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਪਵਿੱਤਰ ਅਸਥਾਨ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ

ਸਾਹਿਬ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਲਾਗੇ ਇਕ ਦੁਕਾਨ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਗਊ-ਮਾਸ ਵੱਢਣ ਤੇ ਵੇਚਣ ਦਾ ਬੁੱਚਝਖਾਨਾ ਮੁਸਲਿਮ ਬੁੱਚੜ ਤੋਂ ਖੁਲ੍ਹਵਾਇਆ। ਸ਼ੁਰੂ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਕਈ ਹੜਤਾਲਾਂ ਤੇ ਦੰਗੇ-ਫਸਾਦ ਹੋਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਏ, ਜਿਸਦੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ਾਂ ਨੇ ਅਵਾਮ ‘ਤੇ ਬਹੁਤ ਸਖ਼ਤੀ ਕੀਤੀ। ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ ਸ਼ਾਸਕਾਂ ਤੋਂ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਉੱਠ ਗਿਆ। ਸਰਕਾਰੀ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਗਊ-ਬੱਧ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰਨਾ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਸਬੂਤ ਤੇ ਚਿੰਨ੍ਹ ਸੀ ਕਿ ਭਾਰਤ ਵਾਸੀ ਪ੍ਰਾਪੀਨ ਹਨ”...। ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਗੋਰੇ ਹਾਕਮਾਂ ਵਲੋਂ ਕੋਈ ਚਾਲ ਵਰਤ ਕੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ “ਵੰਡੇ ਤੇ ਰਾਜ ਕਰੋ” ਪੂਰਨ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਆਰੰਭ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਇਸ ਕੂਟਿਲ ਨੀਤੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਉਸ ਸਮੇਂ ਕੇਵਲ ਤੇ ਕੇਵਲ “ਜੁੱਝੇ ਅਤੇ ਲੜੋ” (Unit and Fight) ਨੀਤੀ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰਨ ਤੇ ਪ੍ਰਚਾਰਨ ਵਾਲੇ ਨਾਮਧਾਰੀ ਕੁਕਾ-ਪੰਥ ਦੇ ਮੋਢੀ ਬਾਬਾ, ਗੁਰੂ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਸ਼ੁਭ ਆਗਾਜ਼ ਕੀਤਾ। ਪਿੰਡਾਂ-ਪਿੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਖੁਦ ਸਿੱਖਾਂ, ਸੇਵਾਦਾਰਾਂ ਦੇ ਜੱਥੇ ਲਿਆ ਕੇ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਜਾਗਰੂਕ ਕਰਕੇ ਲਾਅਬੰਦ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਲੋਕ ਇਕ ਜੁੱਟ ਹੋਣ ਲੱਗੇ, ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਲੋਕ-ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਕਾਫ਼ਲੇ ਬਣਨ ਲੱਗੇ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਨਾਮਧਾਰੀ ਕੁਕੇ ਸਿੰਘਾਂ ਨੇ ਕਦੇ ਕਈ ਬਦੇਸ਼ੀ ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ ਹਕੂਮਤ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਨ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕੀਤਾ।” ਸ੍ਰੀ ਬਾਲ ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਹਰਿ ਦਾਸ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਪੁਸਤਕ Armed Struggle for freedom nineteen years War Indian Independence 1857 ਤੇ Subhash ਵਿੱਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ: “ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਨਾਮਧਾਰੀ ਗੁਰੂ ਬਾਬਾ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਨਾਮਧਾਰੀ ਝੰਡੇ ਹੇਠ ਇਕੱਠੀ ਹੋਈ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਪੱਕੇ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਜੁਟਾਉਣ ਦੇ ਹੱਲ ਸੋਚੇ ਹੋਏ ਸਨ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਇਕੱਠੀ ਹੋਈ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਪੱਕੇ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਜੁਟਾਉਣ ਦੇ ਹੱਲ ਸੋਚੇ ਹੋਏ ਸਨ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਹਕੂਮਤਾਂ ਤੇ ਹੱਲਾ ਬੋਲਣਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਦਾ ਚਾਕੀਲੀ-ਪ੍ਰੇਮਤਾ ਤੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਵਾਨ ਸ਼ੇਅ ਵਾਂਗੂੰ ਅਭੁੱਲ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸਤਿਗੁਰੂ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸੰਗਮਾ ਦਾ ਕੇਂਦਰ ਬਿੰਦੂ ਗਊ ਨੂੰ ਬਣਾਇਆ।” ਜਨਵਰੀ 1935 ਦੇ ਸਤਾਤਹਿਕ ‘ਸਤਿਜੁਗ’ ਅਖ਼ਬਾਰ, ਅਨੁਸਾਰ, “ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਨੇ ਨਾਮਧਾਰੀ ਗੁਰੂ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਇਤਿਹਾਸਿਕ ਨਾਮਿਲਵਰਤਣ ਦੀ ਸੰਸਦੀ ਲਹਿਰ ਦਾ ਆਗਾਜ਼ ਕੀਤਾ, ਉਸਨੇ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਹਿਲਾਅ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਿਸ ਨੀਤੀ ਨੂੰ, ਲਗਭਗ 50-60 ਸਾਲ ਮਗਰੋਂ ਜਾ ਕੇ ਸ੍ਰੀ ਕਰਮ ਚੰਦ ਗਾਂਧੀ ਜੀ ਨੇ ਅਪਣਾਇਆ ਤੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ। ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ਾਂ ਵੱਲੋਂ ‘ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਗੁਰੂ ਧਾਮ’ ਦੇ ਲਾਗੇ ਕਸਾਈ ਖਾਨੇ ਖੋਲ੍ਹਣ ਲਈ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ, ਪਹਿਲਾਂ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿੱਚ ਫਿਰ ਹੋਲੀ ਹੌਲੀ ਛੋਟੇ ਛੋਟੇ ਸਮਾਜਿਕ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤੇ ਤਾਂ ਜੋ ਲੋਕ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਲੜਦੇ ਰਹਿਣ ਤੇ ਉਹ ਰਾਜ ਕਰਦੇ ਰਹਿਣ। ਇਸੇ ਕਾਰਨ ਨਾਮਧਾਰੀ ਸਿੰਘਾਂ ਨੂੰ ਬੁੱਚੜਾਂ ‘ਤੇ ਹਮਲੇ ਕਰਨੇ ਪਏ। ਕਾਮਭੋਡ ਸਾਬੀ ਅਰਜਨ ਸਿੰਘ ਗੜਗੱਲ ਅਨੁਸਾਰ, “ਨਾਮਧਾਰੀ, ਬੁੱਚੜਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਬੁੱਚਝਖਾਨਿਆਂ ਨੂੰ ਖ਼ਤਮ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਉਹ ਬੁੱਚਝਖਾਨਿਆਂ ਨੂੰ ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ਾਂ ਵੱਲੋਂ ਮੰਗੇਸ਼ਾ ਲਈ ਫਿਰਕੂ ਭੜਕਾਹਟ ਲਈ ਕਾਇਮ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅੱਡਾ ਸਮਝਦੇ ਸਨ। ਜਿਹੜਾ ਕਿ ਹਿੰਦੂ ਮੁਸਲਮਾਨ ਫ਼ਸਾਰਾਂ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਜੋ ਪਿੱਛੋਂ ਬਣਿਆਂ ਵੀ”। ਸੰਨ 1856 ਈ. ਵਿਚ ਲੁਧਿਆਣਾ ਦੇ ਅਫ਼ਸਾਰ ਰਿਕਤਸ ਨੇ ਰਾਇਕੋਟ ਵਿਖੇ ਬੁੱਚਝਖਾਨਾ ਖੋਲ੍ਹਣ

ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇ ਦਿੱਤੀ, ਇਸ ਵਿਚ ਗਵਰਨਰ ਜਨਰਲ ਦੀ ਵੀ ਸਹਿਮਤੀ ਸੀ।

ਰਾਇਕੋਟ ਛੋਟੇ ਜਿਹੇ ਕਸਬੇ ਵਿਚ, ਸਥਿਤ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਦੇ ਚਰਨ ਛੋਹ ਪ੍ਰਾਪਤ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਟਾਹਲੀਆਣਾ ਸਾਹਿਬ ਹੈ। ਇੱਥੋਂ ਹੀ ਸ੍ਰੀ ਦਸਮੇਸ਼ ਪਿਤਾ ਜੀ ਨੇ ਨੂਰੇ ਮਾਰੀ ਨੂੰ ਭੇਜ ਕੇ ਛੋਟੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਅਤੇ ਮਾਤਾ ਗੁਜਰੀ ਕੌਲ ਭੇਜ ਕੇ ਪਤਾ ਕਰਵਾਇਆ ਕਿ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦੇ ਨੀਹਾਂ ਵਿਚ ਚਿਣ ਕੇ ਸ਼ਹੀਦ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਅਤੇ ਮਾਤਾ ਜੀ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋ ਗਏ। ਇਸ ਦੇ ਨੇੜੇ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਛੱਪੜ ਸੀ ਜੋ ਅੱਜ ਵੀ ਮੌਜੂਦ ਹੈ। ਇੱਕੋ ਪਾਸੇ ਸੂਬਰਿਆਂ ਦੀ ਧਰਮਸ਼ਾਲਾ ਦੇ ਨੇੜੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਈਸਟ ਇੰਡੀਆ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਕਰਿੰਦਿਆਂ ਵੱਲੋਂ ਗਊ ਮਾਸ ਦਾ ਬੁੱਚਝਖਾਨਾ ਖੋਲ੍ਹ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਗਊਆਂ ਦਾ ਮਾਸ ਕਾਂ ਅਤੇ ਇੰਨ੍ਹਾਂ ਚੁੱਕ ਕੇ ਉੱਤੇ ਉਡਦੀਆਂ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੀਆਂ ਕੰਧਾਂ ਅਤੇ ਛੱਤਾਂ ਉੱਤੇ ਸੁੱਟਦੀਆਂ ਅਤੇ ਕੁੱਤੇ ਮਾਸ ਦੇ ਲੱਭਣ ਅਤੇ ਤੰਗੀਆਂ ਮੂੰਹ ਵਿਚ ਪਾਈ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੇ ਲਾਗੇ ਘਸੀਟਦੇ, ਕਦੇ ਇੱਧਰ ਤੇ ਕਦੇ ਉਧਰ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੀ ਬਹੁਤ ਬੇਅਦਬੀ ਹੁੰਦੀ। ਇੱਥੇ ਬੁੱਚਝਖਾਨੇ ਦੇ ਮਾਲਕ ਰਾਂਝਾ, ਬੂਟਾ ਅਤੇ ਹੀਰਾ ਆਦਿ ਬੜੇ ਵਿਗੜੇ ਹੋਏ ਸਰਕਾਰੀ ਸ਼ਹਿ ਤੇ ਗੁੱਏ ਅਤੇ ਬਦਮਾਸ਼ ਸਨ। ਜਦੋਂ ਗੁਰੂ ਘਰ ਵਿਚ ਆਉਂਦੀ ਜਾਂਦੀ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਮਸਖ਼ਰੀਆਂ ਕਰਦੇ ਅਤੇ ਔੜਤਾਂ ਨੂੰ ਚੁੰਢੀਆਂ ਵੀ ਵੱਢ ਦਿੰਦੇ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਟੋਕਰੀਆਂ ਵਿਚ ਪਾ ਕੇ ਗਊ ਦੇ ਮਾਸ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਢਕੇ ਗਲੀਆਂ ਬਜ਼ਾਰਾਂ ਵਿਚ ਵੇਚਦੇ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ ਕਰਕੇ ਚਿੜਾਉਂਦੇ ਅਤੇ ਆਪ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ ਹੁੰਦੇ, ਪਰੰਤੂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅੱਗੇ ਕੋਈ ਵੀ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕੁਸ਼ਕ ਨਾ ਸਕਦਾ। ਇੰਢ ਦਿਨ ਪਿੱਥੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਨਾਮਧਾਰੀ ਸਿੰਘ ਸ੍ਰ. ਮੰਗਲ ਸਿੰਘ, ਸ੍ਰ. ਮਸਤਾਨ ਸਿੰਘ, ਸ੍ਰ. ਗੁਰਮੁਖ ਸਿੰਘ, ਹੀਰਾ ਸਿੰਘ, ਭਗਵਾਨ ਸਿੰਘ ਅਝਬੰਗੀ, ਸੂਬਾ ਬਤਨ ਸਿੰਘ, ਗਿਆਨੀ ਮੰਡੀ ਕਲਾਂ ਅਤੇ ਸ੍ਰ. ਰਤਨ ਸਿੰਘ ਪਿੰਡ ਨਾਈਵਾਲ ਅਤੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਸਿੰਘ, ਰਾਏਕੋਟ ਦੇ ਰਸਾਤਲਿ ਲੰਘਦੇ ਹੋਏ, ਸ੍ਰੀ ਭੋਤੀ ਸਾਹਿਬ ਗੁਰੂ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਉੱਥੇ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤੇ, ਇੱਥੋਂ ਸਾਰਾ ਰਾਹ ਵੇਖ ਕੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਗੁੱਥੀ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸਾਰੀ ਵੱਡੇ ਭਰੀ ਵਿੱਥਿਆ ਜੋ ਰੋਜਾਨਾ ਵਾਪਰਦੀ ਸੀ, ਨਾਮਧਾਰੀ ਸਿੰਘਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਾਈ। ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਸੁਣ ਕੇ ਸਿੰਘਾਂ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਗੁੱਸਾ ਅਤੇ ਰੋਸ ਆਇਆ ਅਤੇ ਬੜੇ ਹੀ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਹੋ ਗਏ। ਫਿਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਿੰਘਾਂ ਨੇ ਗੁੱਥੀ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਭੇਤੀ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰ ਆਈਏ, ਵਾਪਿਸ ਇੱਧਰੋਂ ਹੀ ਆਵਾਂਗੇ। ਇਸ ਘੇਰ ਕੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਦੇ ਛੇਤੀ ਹੀ ਗੱਲ ਕਰੀਂਗੇ ਅਤੇ ਦੁਸ਼ਣਾਂ ਨੂੰ ਸਬਕ ਸਿਖਾਵਾਂਗੇ। ਸ੍ਰੀ ਭੇਤੀ ਸਾਹਿਬ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਉਪਰੰਤ ਜਦੋਂ ਸਿੰਘ ਵਾਪਿਸ ਇਸ ਗੁਰੂ ਘਰ ਟਾਹਲੀਆਣਾ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਆਉਂਦਿਆਂ ਗੁਰਮਤਾ ਕਰਕੇ ਰਸਤੇ ਵਿਚ ਪਿੰਡ ਛੀਨੀਵਾਲ ਦਲ ਸਿੰਘ ਦੇ ਘਰ ਪੁੱਜੇ। ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਸਵੇਰੇ ਸਾਵਣ ਦੀ ਸੰਗਰਾਹ ਨੂੰ 15 ਜੁਲਾਈ 1871 ਤਾਜਪੁਰ ਬੂਟਾ ਰਾਮ ਦੇ ਡੇਰੇ ਪੁੱਜੇ। ਸਵੇਰੇ ਸਾਬਰ ਦੀ ਆਪਣਾ ਨਿਤ ਨੇਮ ਬਾਣੀ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਅਤੇ ਹਵਣ ਆਦ ਕਰਕੇ ਬੁੱਚਝਖਾਨਾ ਬੰਦ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਅਦਰਸਾ ਸੋਧਿਆ। ਰਾਏਕੋਟ ਪੁੱਜ ਕੇ ਸਵੇਰੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲੋਂ ਆਏ ਸਿੰਘਾਂ ਤੇ ਰਹੱਤਾਂ ਅਤੇ ਤਲਵਾਰਾਂ ਨਾਲ ਬੁੱਚਝਖਾਨੇ ਦਾ ਬੂਹਾ ਖੁਲ੍ਹਵਾ ਕੇ ਬੁੱਚੜਾਂ ‘ਤੇ ਹੱਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇੱਥੋਂ ਰਾਂਝਾ ਅਤੇ ਦੋ ਹੋਰ ਬੁੱਚੜ ਹਨੇਰੇ ਕੰਧਾਂ ਟੱਪ ਕੇ ਬਚ ਨਿਕਲੇ। ਚੌਥੀ

ਗੁੱਜਰ, ਤੀਵੀਂ ਅਤੇ ਦੋ ਹੋਰ ਮਾਰੇ ਗਏ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਫੱਟੜ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ। ਇੱਕ ਅੰਦਰ ਅਤੇ ਇੱਕ ਬਾਹਰ ਛੱਡ ਦਿੱਤੇ ਗਏ। ਬੁੱਚਝਖਾਨੇ ਵਿਚੋਂ ਗਊਆਂ ਦੇ ਰੱਸੇ ਵੱਢ ਕੇ ਬਾਹਰ ਹੱਕ ਕੇ ਅਜ਼ਾਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਕਰਕੇ ਸਾਰੇ ਸਿੰਘ ਇੱਥੋਂ ਰਹੇ ਹੋ ਗਏ। ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਸਵੇਰੇ 16 ਜੁਲਾਈ ਲੁਧਿਆਣੇ ਦਾ ਡੀ.ਸੀ. ਮਿ. ਕਾਵਨ ਮੌਕੇ ‘ਤੇ ਪੁੱਜਿਆ, ਵੇਖ ਕੇ ਉਸ ਦੀ ਨੀਂਦ ਅਤੇ ਖਾਣਾ-ਪੀਣ ਸਭ ਹਰਾਮ ਹੋ ਗਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਪਟਿਆਲਾ ਦੇ ਮਹਾਰਾਜੇ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਤਾਂ ਵੀ ਮਦਦ ਮੰਗੀ। ਮਹਾਰਾਜੇ ਨੇ ਨਾਮਧਾਰੀ ਗੁਲਾਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਫੜਾਉਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ 250/- ਰੁਪਏ ਇਨਾਮ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ 1000/- ਰੁਪਏ ਰੱਖਿਆ। ਇਨਾਮ ਦੇ ਲਾਲਚ ਵਿਚ ਖੁੱਭਾਂ ਵਿਚੋਂ ਚੂਹੇ ਵੀ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲ ਆਏ। ਗਦਾਈਏ ਨੇ ਇੱਕ ਹਿੰਦੂ ਸ਼ਾਹੂਕਾਰ ਦਾ ਨਾਮ ਲਿਆ, ਨੂਰਪੁਰ ਗਾਹੀ ਮੁਸਲਮਾਨ ਗੁੱਜਰ ਨੇ ਨਾਨਕ ਖੱਤਰੀ ਦਾ, ਲਹਿਣਾ ਸਿੰਘ ਨਿਹੰਗ ਆਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਕੂਕਿਆਂ ਦਾ ਨਾਮ ਲਿਆ। ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਸੁੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਲਾਲਚ ਵਿਚ ਆ ਕੇ ਨਾਮਧਾਰੀ ਗੁਰੂ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਨਾਮ ਲਿਆ। 20 ਜੁਲਾਈ 1871 ਤੱਕ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਪੱਲੇ ਕੁਝ ਨਾ ਪਿਆ। ਅਖੀਰ ਜਦੋਂ ਛੀਨੀਵਾਲ ਦੇ ਦਲ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਫੜ ਕੇ ਤਸੀਹੇ ਦੇਣ ਲੱਗੇ ਤਾਂ ਇਨਾਮ ਦੇ ਲੱਭ ਵਿਚ ਸਭ ਕੁਝ ਬਕ ਪਿਆ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸਿੰਘਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਪਤਨੀ ਰਾਮੋਂ ਵੀ ਗਵਾਹ ਬਣ ਗਈ। ਕਾਨ੍ਹਾ ਕਮਾਲਪੁਰ ਦਾ ਅਤੇ 10-12 ਸਾਲਾਂ ਦਾ ਮੁੰਡਾ ਅਤਰ ਸਿੰਘ ਪਿੱਥੇ ਵੀ ਫੜੇ ਗਏ। ਮੁੰਡੇ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਬਾਕੀਆਂ ਨੂੰ ਬੱਸੀ ਕੋਠੀਆਂ ਵਿਚ ਬੇਝੀਆਂ ਪਾ ਕੇ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ। ਸੂਬਾ ਰਤਨ ਸਿੰਘ, ਗੁਲਾਬ ਸਿੰਘ ਚੂਹਚਰੰਕੋਂ ਤੋਂ ਫੜੇ ਗਏ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਇੱਕ ਕਵੀ ਕਾਲਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਬਹੁਤ ਖੂਬ ਬਿਆਨ ਕੀਤਾ ਹੈ, “ਕਾਨ੍ਹਾ ਕੋੜ੍ਹੀ ਕਮਾਲਪੁਰ ਪਿੰਡ ਦਾ ਸੀ। ਫੁੱਟ ਖਾਸ ਕੋੜ੍ਹੀ ਛੀਨੀਵਾਲ ਦਾ ਸੀ ਕੀਤੀ ਮੁਖਬਰੀ ਜਾਇ ਸਰਕਾਰ ਨਹੀਂ ਬਾਣੇਦਾਰ ਫਿਰਦਾ ਸਿੰਘ ਭਾਲਦਾ ਸੀ। ਮੰਡੀ, ਪਿੱਥੇ ਦੇ ਸਿੰਘ ਫੜਾਏ ਦਿੱਤੇ, ਰਤਨ ਸਿੰਘ ਇੱਥੇ

ਨਾਈਵਾਲ ਦਾ ਸੀ।”

ਭੀ.ਐਸ.ਪੀ. ਅੰਬਾਲਾ ਅਤੇ ਕੋਪਟਨ ਹਾਸ ਰੋਡ ਨੰ 24 ਜੁਲਾਈ, 1871 ਨੂੰ ਰਾਏਕੋਟ ਬੱਸੀਆਂ ਕੋਠੀ ਵਿਖੇ ਪੁੱਛ-ਗਿੱਛ ਲਈ ਗੁਰੂ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਸੱਦਾ-ਪੱਤਰ ਭੇਜਿਆ। ਜਦੋਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਭੇਢ ਦਰਖਾਨ ਤੋਂ ਵੱਧ ਘੱਡ-ਸਵਾਰ 36 ਸੂਬਿਆਂ ਸਮੇਤ ਆਏ। ਉਪਰੋਕਤ ਨਿਹੰਗ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਸੁੰਧ ਸਰਦਾਰਾਂ ਦੇ ਬੇ-ਬੁਨਿਆਦ, ਭੁੱਠੇ ਬਿਆਨਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ ‘ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਡੀ.ਐਸ.ਪੀ. ਨੇ ਝਿੜਕਿਆ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਬੇਕਸੂਰ ਦੱਸ ਕੇ

ਕਲਾ ਮਨੁੱਖੀ ਜੀਵਨ ਦਾ ਇੱਕ ਅਟੁੱਟ ਅੰਗ ਹੈ। ਕਲਾ ਰਾਹੀਂ ਮਨੁੱਖ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰਾਂ, ਭਾਵਨਾਵਾਂ, ਸੁਪਨਿਆਂ ਅਤੇ ਕਲਪਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸੁੰਦਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਚਿੱਤਰਕਾਰੀ, ਸੰਗੀਤ, ਨਾਚ, ਨਾਟਕ, ਸਾਹਿਤ, ਮੂਰਤੀਕਲਾ ਅਤੇ ਹਸਤਕਲਾ ਆਦਿ ਕਲਾ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰੂਪ ਹਨ। ਸ਼ੁਰੂਲੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਗਿਆਰਵੀਂ ਅਤੇ ਬਾਰਵੀਂ ਜਮਾਤ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਕਲਾ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਹੋਰ ਵੀ ਵੱਧ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਆਪਣੀ ਬਣਾਈ ਹੋਈ

ਵਾਪਿਸ ਭੇਟੀ ਸਾਹਿਬ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਅਖੀਰ 1871 ਨੂੰ ਸੋਸ਼ਨ ਜੱਜ ਜੇ.ਡਬਲਿਊ ਮੈਕਨਸ ਨੇ ਗਵਾਹੀਆਂ ਦੇ ਆਧਾਰ ‘ਤੇ ਗੁਰਮੁਖ ਸਿੰਘ, ਮੰਗਲ ਸਿੰਘ, ਮਸਤਾਨ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਗੁਲਾਬ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਫਾਂਸੀ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ। 1 ਅਗਸਤ 1871 ਨੂੰ ਚੀਫ਼ ਕੋਰਟ ਦੇ ਜੱਜ ਸੀ ਬੇਲੀਨੇਨ ਨੇ ਸਜ਼ਾ ਬਹਾਲ ਰੱਖੀ ਅਤੇ ਜੇ.ਐਸ. ਕੈਪਬੇਲ ਨੇ ਕੁਬਤੀ ਕਰਕੇ ਮਿਤੀ 05-08-1871 ਨੂੰ ਸਿੰਘਾਂ ਨੂੰ ਫਾਂਸੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦੇ ਦਿੱਤਾ। ਫਿਰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਆਇਆ ਕਿ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਬੁੱਚੜਾਂ ਦੇ ਕਤਲ ਕੌਸ ਦਾ ਪੱਕਾ ਚਲ਼ਮਦੀਦ ਗੁਲਾਬ ਸਿੰਘ ਜੀ, ਨੂੰ ਗਵਾਹ ਬਣਾ ਕੇ ਮਾਫ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਕਰਕੇ ਸਿੰਘਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਮੌਜੂਦ ਸੀ ਅਤੇ ਮਾਇਆ ਦੇ ਲੋਭ ਵਿਚ ਆ ਗਿਆ। 28 ਜੁਲਾਈ 1871 ਨੂੰ ਸ੍ਰ. ਮੰਗਲ ਸਿੰਘ, ਮਸਤਾਨ ਸਿੰਘ, ਗੁਰਮੁਖ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਸੂਬਾ ਰਤਨ ਸਿੰਘ ਮੰਡੀ ਕਲਾਂ ਅਤੇ ਨਾਲ ਰਤਨ ਸਿੰਘ ਨਾਈਵਾਲ ਦੇ ਕੇਂਦ ਵਿਚ ਖੋਜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।ਨਾਮਧਾਰੀ ਖੋਜੀ ਲੇਖਿਕਾ ਸੂਬਾ ਸੁਕਿੰਦਰ ਕੰ ਖਰਲ ਨੇ ਸਟੇਟ ਆਰਕਾਈਵਸ ਪਟਿਆਲਾ ਦੇ ਦਫ਼ਤਰ ਵਿੱਚੋਂ ਨਾਮਧਾਰੀ ਕੁਕਾ ਅੱਲੜਨ ਸੰਬੰਧੀ ਉਦ੍ਰੁ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੀਆਂ 7 ਮਿਸ਼ਾਂ ਕਢਵਾਈਆਂ।ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂਰਾਏਕੋਟ

ਦੇ ਸਾਕੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸ਼ਹੀਦੀ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਦੀ ਦਸਤਾਨ ਨੂੰ ਿਤੀ 10-08-2016 ਨੂੰ ਰਾਏਕੋਟ ਸ਼ਹੀਦੀ ਜ਼ੋਨ ਮੇਲੇ ‘ਤੇ ਨਾਮਧਾਰੀ ਮੁਖੀ ਸਤਿਨੁਸ਼ਉਦੇ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਹਜ਼ੂਰੀ ਵਿਚ ਸ਼ੇਰਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਸੁਣਾਇਆ:- “ਇਹ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ 5 ਅਗਸਤ, 1871 ਈਸਵੀ ਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦਿਨ ਰਾਏਕੋਟ ਦੇ ਸਾਕੇ ਦੇ ਤਿੰਨ ਨਾਮਧਾਰੀ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਸਰਵ ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਸੰਤ ਗੁਰਮੁਖ ਸਿੰਘ ਜੀ, ਸੰਤ ਮੰਗਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਅਤੇ ਸੰਤ ਮਸਤਾਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਕੇਸੀ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਕੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ ਨਿਤਨੇਮ ਅਤੇ ਜਪੁਜੀ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦਾ ਪਾਠ ਕਰਕੇ ਅਦਵਾਸ ਕਰਕੇ ਜੈਕਾਰੇ ਲਗਾਉਣਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਫਾਂਸੀਆਂ ਲਈ ਗੇਅਮ ਦੇ ਰੌਸ਼ ਖੁਦ ਗਲਾਂ ਵਿਚ ਪਾ ਕੇ ਝੂਟਦੇ ਹੋਏ ਅਮਰ ਹੋ ਗਏ। ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਨੂੰ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਬਜ਼ੁਰਗ ਕਵੀ ਬਾਬਾ ਕਾਲਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਿਆਨ ਕੀਤਾ ਹੈ: “ਰਾਏਕੋਟ ਲੋਹੌਰੀ ਤਰਫ ਗੱਡ ਫਾਰਾ ਲੈਂਦੇ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਪਾਸ ਬੁਲਾਏ ਵਾਰੀ ਮੰਗਲ ਸਿੰਘ ਮਸਤਾਨ ਸਿੰਘ ਪਿੱਥੇਵਾਲੇ, ਗੁਰਮੁਖ ਸਿੰਘ ਤੀਰਾ ਗਿਆ ਆਇ ਵਾਰੀ। ਕਹਿ ਕੇ ਰੇਸ਼ਮੀ ਰੌਸ਼ ਬਣਾਇ ਲੈਂਦੇ, ਤੰਦ ਅਸੀਂ ਨਾ ਪਹੁੰਤੀ ਕਦਾਇ ਵਾਰੀ।

ਮਿਲ ਕੇ ਤੇਰਾਂ ਨੇ ਗੁਰੂ ਦਾ ਸ਼ਬਦ ਪੜ੍ਹਿਆ, ਫਾਰਾ ਵੇਹ ਹੋਤੀ ਖੁਸ਼ੀ

ਆਇ ਵਾਰੀ ਕਾਲਾ ਸਿੰਘ ਅਕਾਲ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਕੇ, ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦਾ ਜਾਪ ਜਾਪਾਇ ਵਾਰੀ।” ਇਹ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਮਹਾਰਾਜਾ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਪਟਿਆਲਾ ਦੀ ਗੁਪਤ ਮਿਸਲ ਵਿਚੋਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਇੱਕ ਚਿੱਠੀ ਜੋ ਅਬਦੁਲ ਹਸਨ ਬਾਣੇਦਾਰ ਵੱਲੋਂ ਮਹਾਰਾਜਾ ਪਟਿਆਲਾ ਨੂੰ ਲਿਖੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਜ਼ਿਕਰ ਹੈ ਕਿ ਅੱਜ ਸਵੇਰੇ 5.00 ਵਜੇ ਰਾਏਕੋਟ ਬੁੱਚੜਾਂ ਦੇ ਤਿੰਨਾਂ ਕਾਤਲਾਂ ਨੂੰ ਫਾਂਗੇ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਿੰਨ ਕਾਤਲਾਂ (ਸੂਰਮੇ ਸਿੰਘਾਂ) ਦੀਆਂ ਲਾਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸੰਤ ਗੁਰਮੁਖ ਸਿੰਘ (ਕਾਤਲ) ਸ਼ਹੀਦ ਦੇ ਚਾਰੇ ਚੰਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਉਹ ਤਿੰਨੇ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੀਆਂ ਲਾਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਗੱਡੇ ਲਿਓਨ ਕੇ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ ਪਿੱਥੇ ਲੈ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉੱਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਸਕਾਰ ਕੀਤਾ।” ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਹਾਨ ਸ਼ਹੀਦੀ ਨੂੰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਟਾਹਲੀਆਣਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਪਵਿੱਤਰਤਾ ਨੂੰ ਮੁੜ ਕਾਇਮ ਕੁੱਝਣ ਲਈ ਆਪਣੀਆਂ ਜਾਨਾਂ ਵਾਰ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਅੱਜ ਮਿਤੀ 09-08-2026 ਨੂੰ ਰਾਏਕੋਟ ਵਿਖੇ ਬੜੀ ਸ਼ਰਧਾ ਸਹਿਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿਚ ਸਲਾਨਾ ਸ਼ਹੀਦੀ ਮੇਲਾ ਮਨਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪ੍ਰਣਾਮ ਹੈ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੂਰਬੀਰ ਨਾਮਧਾਰੀ ਸਿੰਘਾਂ ਨੂੰ !ਆਮੀਨ।

ਸਕੂਲੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਕਲਾ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ

ਪੇਂਟਿੰਗ, ਕਵਿਤਾ, ਕਲਾ-ਕਿਰਤੀ ਜਾਂ ਨਾਟਕ ਨੂੰ ਸਕੂਲ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਜਾਂ ਪ੍ਰਧਰਮਨੀ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ ਹੱਸਲਾ ਵਧਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਆਤਮ-ਵਿਕਾਸ ਉਸ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਾਈ ਅਤੇ ਜੀਵਨ ਦੇ ਹੋਰ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਭਵਿੱਖ ਦੇ ਕਰੀਅਰ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ: ਅੱਜ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਕਲਾ ਸਿਰਫ਼ ਸ਼ੌਕ ਨਹੀਂ ਰਹੀ, ਸਗੋਂ ਇਹ ਇੱਕ ਵਪਾਰੀ ਅਤੇ ਬਾਰਵੀਂ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਚਿੱਤਰਕਾਰੀ, ਗ੍ਰਾਫਿਕ ਡਿਜ਼ਾਈਨ, ਫੈਸ਼ਨ ਡਿਜ਼ਾਈਨ, ਐਨੀਮੇਸ਼ਨ, ਫੋਟੋਗ੍ਰਾਫੀ, ਆਰਕੀਟੈਕਚਰ, ਇੰਟੀਰੀਅਰ ਡਿਜ਼ਾਈਨ, ਰਿਲਮ ਅਤੇ ਡਿਜ਼ੀਟਲ ਮੀਡੀਆ ਆਦਿ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਭਵਿੱਖ ਬਣਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਸਕੂਲੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਕਲਾ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਹੁਨਰ ਅਤੇ ਰੁਚੀ ਨੂੰ ਪਛਾਣਨ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਚਿੱਤਰਕਾਰੀ, ਸੰਗੀਤ, ਨਾਚ, ਨਾਟਕ, ਸਾਹਿਤ, ਮੂਰਤੀਕਲਾ ਅਤੇ ਹਸਤਕਲਾ ਆਦਿ ਕਲਾ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰੂਪ ਹਨ। ਸ਼ੁਰੂਲੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਗਿਆਰਵੀਂ ਅਤੇ ਬਾਰਵੀਂ ਜਮਾਤ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਕਲਾ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਹੋਰ ਵੀ ਵੱਧ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਆਪਣੀ ਬਣਾਈ ਹੋਈ

ਆਪਣੀ ਵਿਰਾਸਤ ਦੀ ਸੰਭਾਲ ਵਿੱਚ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਉਂਦੇ ਹਨ।

ਵਿਅਕਤੀਤਵ ਦਾ ਸਰਵਪੱਖੀ ਵਿਕਾਸ: ਸਿੱਖਿਆ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਸਿਰਫ਼ ਚੰਗੇ ਅੰਕ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਇੱਕ ਚੰਗਾ ਅਤੇ ਸੰਤੁਲਿਤ ਵਿਅਕਤੀ ਬਣਨਾ ਵੀ ਹੈ। ਕਲਾ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਵਿੱਚ ਧੀਰਜ, ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ, ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਕਲਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਿਹਨਤ, ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲਤਾ ਅਤੇ ਸਹਿਯੋਗ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਪੈਦਾ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਗੁਣ ਗਿਆਰਵੀਂ ਅਤੇ ਬਾਰਵੀਂ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਲਈ ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਉੱਚ ਸਿੱਖਿਆ ਅਤੇ ਭਵਿੱਖੀ ਜੀਵਨ ਦੀ ਨੀਂਹ ਬਣਦੇ ਹਨ।

ਮਾਨਸਿਕ ਤਣਾਅ ਰਾਹਤ: ਗਿਆਰਵੀਂ ਅਤੇ ਬਾਰਵੀਂ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਉੱਤੇ ਪੜ੍ਹਾਈ, ਪ੍ਰੀਖਿਆਵਾਂ ਅਤੇ ਭਵਿੱਖ ਦੇ ਕਰੀਅਰ ਦਾ ਦਬਾਅ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਕਲਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਤਣਾਅ ਘਟਾਉਣ ਦਾ ਇੱਕ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਸਾਧਨ ਬਣ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਚਿੱਤਰਕਾਰੀ, ਸੰਗੀਤ, ਨਾਚ ਜਾਂ ਹੋਰ ਰਚਨਾਤਮਕ ਕੰਮਾਂ ਵਿੱਚ ਲਗਾਉਣ ਨਾਲ ਮਨ ਨੂੰ ਸ਼ਾਂਤੀ ਮਿਲਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਤਾਜ਼ਗੀ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਆਤਮ-ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ: ਕਲਾ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਵਿੱਚ ਆਤਮ-ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਪੈਦਾ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀਤਵ ਅਤੇ ਭਵਿੱਖ ਦੀ ਦਿਸ਼ਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਕ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਸਿਰਜਣਾਤਮਕਤਾ ਦਾ ਵਿਕਾਸ: ਕਲਾ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸਿਰਜਣਾਤਮਕ ਅਤੇ ਕਲਪਨਾਤਮਕ ਸੋਚ ਪੈਦਾ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਗਿਆਰਵੀਂ ਅਤੇ ਬਾਰਵੀਂ ਜਮਾਤ ਵਿੱਚ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਆਪਣੇ ਭਵਿੱਖ ਅਤੇ ਕਰੀਅਰ ਬਾਰੇ ਸੋਚਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਕਲਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਵੱਖਰੇ ਅਤੇ ਨਵੇਂ ਢੰਗ ਨਾਲ ਦੇਖਣ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਚਿੱਤਰ ਬਣਾਉਣਾ, ਡਿਜ਼ਾਈਨ ਤਿਆਰ ਕਰਨਾ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇ ਨੂੰ ਰਚਨਾਤਮਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੋਚ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਾਲ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਕਲਾ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਸਿਰਜਣਾਤਮਕਤਾ ਅਤੇ ਕਲਪਨਾ-ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਵਧਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਚਿੱਤਰ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਕੋਈ ਨਵੀਂ ਕਲਾ ਸਿੱਖਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਸਿੱਖਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਨਵੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਸਿੱਖਣ ਦੀ ਰੁਚੀ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਕਲਾ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਮਾਨਸਿਕ ਤਣਾਅ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ ਵਿੱਚ ਵੀ ਮਦਦ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਪੜ੍ਹਾਈ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਚਿੱਤਰਕਾਰੀ, ਸੰਗੀਤ ਜਾਂ ਹੋਰ ਰਚਨਾਤਮਕ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਕਰਨ ਨਾਲ ਮਨ ਨੂੰ ਸ਼ਾਂਤੀ ਮਿਲਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਤਾਜ਼ਗੀ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਨਾਲ ਉਹ ਪੜ੍ਹਾਈ ਉੱਤੇ ਵੀ ਵਧੀਆ ਧਿਆਨ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਵਰਤਮਾਨ ਜੀਵਨ ਸ਼ੈਲੀ 'ਚ ਉਲਝਿਆ ਮਨੁੱਖ

ਸੰਜੀਵ ਸੈਣੀ 78889-66168